

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Tukeva-säätiö kannattaa tätä ja tähän tulee lisätä osatyökykyiset.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Rajaukset ovat perusteltuja ja kannatettavia, mutta esityksessä huomioitava erityisesti yhdenvertaisuuden toteutuminen ja ikärajaus ei välttämättä ole paras mittari. On tärkeää ja kannatettavaa, että erityisryhmänä ovat henkilöt, joiden työmarkkinatilanne on ollut alentunut jo pidemmän aikaa ja/tai jääneet työelämän ulkopuolelle. Syitä tälle on lukuisia ja yksilöllinen tarkastelu asiakaslähtöisesti tulee olla keskiössä edelleen jatkossakin. Tiukat rajaukset lisäävät syrjäytysriskiä ja eriarvoisuutta etenkin asiakasryhmillä, joille tuetusta työllistymisestä on selkeä hyöty jatkopoluissa.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**

- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Hyvinvointialueiden lisääminen työnantajiin on kannatettava, mutta luonnollisten henkilöiden osalta harkittava, sillä kotitalouksien rooli työnantajana on kasvussa ja rajaus saattaisi vaikuttaa esimerkiksi hoivapuolen työllistämiseen. Yt-säännösten noudattaminen on perusteltua, mutta tarkastelua tulisi tehdä välityömarkkinatoimijoiden osalta henkilöstöryhmittäin, sillä toimihenkilöiden vähennys ei saisi vaikuttaa työllistämistoiminnan palkkatukimäärärahoihin. Yt-säännökset palkkatuen siirrossa tulee tehdä joustavamiksi, koska määräaika 12 kk on liian pitkä, jos työllistämismahdollisuudet paranevat merkittävästi ko. aikana. Palkkatuen myöntöeväystä samalle työnantajalle ei kannateta, koska se ei mahdollista yksilöllistä työllistämispolkua esimerkiksi siirtymistä oppisopimuskoulutukseen tai työskentelyä toisella paikkakunnalla samalla työnantajalla. Lisäksi työajan lisäys 1. jakson jälkeen hlölle ei olisi mahdollinen.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Tätä emme kannata, sillä tällä toteutuessaan olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia työllistämistoimintaa harjoittaville organisaatioille, etenkin jos 100% palkkatukioikeuskin poistuisi. On tärkeää huomioida, että työllistämistoimijoilla tärkeä osa palkkatukityöllistämistä on myös valmennus ja sen merkitys jatkokojujen syntymiseen on olennainen ja välttämätön. Nyt 100% palkkatuki ja sivukulujen korvaaminen on mahdollistanut laadukkaan valmennuksen työnteon rinnalle, koska resurssit siihen on mahdollistuneet muista palveluista saatavilla tuloilla. Jos palkkatukikulut kasvavat, ne ei valmennuksellista tukea voida tehdä, koska resurssit menevät palkkakustannusten kompensointiin. Laskennallisten kerrointen tulisi olla samat kuin 100% tuen yhteydessä. On myös huomioitava todelliset palkkatukiprosentit, koska jos sivukuluja ei korvata, ne laskevat todellista palkkatuen prosenttia.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Tätä ei kannateta, koska haavoittaa ja tekee lähes mahdottomaksi erityisesti työllistämistoimijoiden palkkatuella tehtävän valmennustyön etenkin pitkäaikaistyöttömien osalta. Tukeva-säätiö ehdottaa, että palkkatuen pituus jaksotetaan myös prosenttien osalta yksilöllisesti asiakaskohtaisesti. Jatkolukujen syntymiseksi alkujaksolle tulisi olla mahdollinen 100% palkkatuki, jonka pituus voisi olla tämä 5 tai 10 kuukautta. Sen jälkeisen jatkojakson pituus olisi räätälöitävissä pituuden ja palkkatukiprosentin mukaan riippuen asiakkaan tavoitteista. Näin palkkatukityöllistämistä tulisi aidosti tavoitteellinen, jonka tähtäimenä on työllistyminen tai muu työvoimapolitiittinen positiivinen jatkoluk. Palkkatuen siirtojen ja erillisen työkokeilusiirron kehittäminen olisi tärkeää, jotta henkilöille voidaan taata siirtyminen avoimille työmarkkinoille toiselle työnantajalle joustavasti ja yksilöllähtöisesti.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Tätä ei kannateta, koska haavoittaa ja tekee lähes mahdottomaksi erityisesti työllistämistoimijoiden palkkatuella tehtävän valmennustyön etenkin pitkäaikaistyöttömien osalta. Tukeva-säätiö ehdottaa, että palkkatuen pituus jaksotetaan myös prosenttien osalta yksilöllisesti asiakaskohtaisesti. Jatkolukujen syntymiseksi alkujaksolle tulisi olla mahdollinen 100% palkkatuki, jonka pituus voisi olla tämä 5 tai 10 kuukautta. Sen jälkeisen jatkojakson pituus olisi räätälöitävissä pituuden ja palkkatukiprosentin mukaan riippuen asiakkaan tavoitteista. Näin palkkatukityöllistämistä tulisi aidosti tavoitteellinen, jonka tähtäimenä on työllistyminen tai muu työvoimapolitiittinen positiivinen jatkoluk. Palkkatuen siirtojen ja erillisen työkokeilusiirron kehittäminen olisi tärkeää, jotta henkilöille voidaan taata siirtyminen avoimille työmarkkinoille toiselle työnantajalle joustavasti ja yksilöllähtöisesti.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

100% palkkatuen joustava ja asiakaslähtöinen myöntöperuste on erittäin kannatettava asia. Lisäksi sivukulujen kattaminen kertoimella aiempaan tasoon saattaen on kannatettava, sillä kulujen kompensoiminen laadukkaan valmennustyön mahdollistamiseksi työnteon rinnalle on välttämätöntä. Tuen myöntämistä de minimis-tukena ei kannateta, koska vaikutukset sillä olisivat

työllistämistoimijoille välityömarkkinoilla erittäin negatiiviset ja monen toimijan toimintaedellytykset lakkaisivat tai ajaisivat toiminnan suuntaamisen liiketoimintaan ilman työllistämiskärjellistä tavoitetta. Tukeva-säätiö ehdottaakin, että sellaiset toimijat, joiden liikevaihto koostuu vain ja ainoastaan työllistämistoimintaan ja siihen välillisesti liittyvään välttämättömään toiminnan tukemiseen (esimerkiksi kiertotaloustoiminta), nämä organisaatiot eriytettäisiin valtioneuvoston ulkopuolelle. Tämä voisi tapahtua hakeutumalla ministeriön laatimaan rekisteriin, jonka toimintaa valvottaisiin ja pääsykriteerit olisivat selkeät (vrt. sosiaalisten yritysten rekisteröinti). Jos toimijalla olisi toimintaa, joka tuottaisi aidosti palveluita ja hyödykkeitä markkinoille, tällainen toiminta taas olisi valtioneuvoston alaisuudessa. Lisäksi Tukeva-säätiö korostaa alueellisten erojen merkitystä palkkatuen myöntämisessä. Haja-asutusalueille tarvitaan palkkatukea enemmän kuin kasvukeskuksiin, koska työllistäviä tahoja on huomattavan paljon vähemmän. Lisäksi esimerkiksi pitkäaikastyöttömyystilastot sekä huono-osaisuusindikaattorit tulee ehdottomasti huomioida arvioitaessa palkkatuen merkitystä työttömyyden hoidossa.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Palkkatuen myöntäminen oppisopimukseen on kannatettava ja se lisää työllistymistä sekä opintoihin suorittamista. Tuen suuruus kuitenkin tulisi arvioida yksilöllisesti ja jos perusteet olisivat selkeät organisaation työllistämiseksi ja oppisopimuksen luonne ei ole liiketaloudellinen, palkkatuki tulisi pystyä myöntämään 100%:sti jopa koko koulutuksen ajan. Tällaisia työtehtäviä voisivat olla erilaiset valmennukselliset, ohjaukselliset ja työllistämistoimintaan tähtäävät tutkinnot. Myös henkilön opintojen loppuun saattamiseksi (jos keskeytyneet) palkkatuki tulisi myöntää 100%:sti, jotta taloudelliset resurssit eivät estäisi henkilön oppisopimusta.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Tukeva-säätiö kannattaa palkkatuen siirron kehittämistä tulevaisuuteen, koska sillä on merkittävä vaikutus erityisesti välityömarkkinatoimijoille onnistuneiden jatkopolkujen syntymiseksi aikaisempaa enemmän. Lisäksi sen kehittäminen voi mahdollistaa työhönvalmennuksen rakentamisen palkkatukityöllistettyjen eteenpäinohjaukseen, jos/kun palkkatuen siirrosta voidaan saada korvaus myös siirron kohteena olevalta työnantajalta. Tämä olisi hyvä kohde kehittää valmennuksellista näkökulmaa henkilöstövuokraustoiminnan vaihtoehtona. Tukeva-säätiö kannattaa tähän liitettävää työkokeilusiirtoa, jossa ennen varsinaista palkkatukisiirtoa voisi hallinnoida ja toteuttaa työkokeilua yrityksissä määräajan ja arvioida, voidaanko jatkaa palkkatukisiirtomalliin onnistuneiden kokeilujen jälkeen. Nykyinen työkokeilu ei mahdollista valmennuksellista tukea yritykseen, koska sopimus laaditaan ko. yritykseen.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Ehdotus on kannatettava etenkin, että kohderyhmän alaikäraja tarkastellaan alaspäin nykyisestä. Tämä todennäköisesti ehkäisee pitkäaikaistyöttömyyden syntymistä työmarkkinaiän osalta. Kuitenkin ikää tärkeämpi asia on tarkastella asiakkaiden lähtötilannetta ja tavoitteita jäljellä olevan työiän suhteen. On tärkeää huomioida, että jos palkkatukiprosentti ei olisi 100%, se vaikeuttaa erityisesti lähellä eläkeikää olevien työllistämismahdollisuuksia, koska kyseiset henkilöt eivät enää välttämättä ole motivoituneita työuralleen. Kuitenkin eläkekertymän ja verojen maksun kannalta työsuhteinen työllistäminen on yhteiskunnallisesti järkevää ja se ehkäisee ennen aikaista syrjäytymistä. On myös huomioitava, että jos työllistämistoimijoilla ei ole varaa työllistää näitä henkilöitä entiseen tapaan, eivät ko. henkilöt välttämättä pääse myöskään hyvinvointipalveluiden piiriin ns. osallisuustoimintaan. Tällöin vaarana on, että henkilö jää palveluiden ulkopuolelle. Tukeva-säätiön toiminnassa tällaisia henkilöitä on runsaasti ja eläkeputkeen saattamisella tulee olla suuri painoarvo myös näissä uudistuksissa.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

-

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Tukeva-säätiö kannattaa sosiaalisista yrityksistä annetun lain päivittämistä/muuttamista. On hyvä tarkastella käsitteitä sosiaalinen yritys ja yhteiskunnallinen yritys huolellisesti. Sosiaalisten yritysten rekisteri on teoriassa hyvä ja sitä voisi soveltaa myös työllisyystoiminnan erottamisessa puhtaasti liiketoiminnallisesta toiminnasta. Väilyömarkkinatoimijoille, yhtiömuodosta riippumatta, tulisi olla

erityisasema palkkatuista päätettäessä. Tärkeimpänä mittarina on työllistämiseen tähtäävät organisaation säännöt tai tulojen kohdennus. Puhtaasti voittoa hakeville ja epäselvästi "työllistävälle" organisaatiolle ja tukien väärinkäytöksille ei tule mahdollistaa valtiontukia.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- o **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

m

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

Olennaisin vaikutus uudistuksella on se, että sen myötä vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistämistoimet, heidän aktivointi palkkatukityöllistämisen kautta vaikeutuu merkittävästi, sillä uudistus rajaa sen, etteivät 3. sektorin työllisyystoimijat voi työllistää enää 100 % palkkatuella kuin yksittäisiä henkilöitä. Kolmannen sektorin toimijat, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa toimintansa ylläpitämiseksi (välttämätöntä) ja työllistävät pitkäaikaistyöttömiä, de minimis -tukiehtoa ei tule soveltaa. On huomioitava että on paljon henkilöitä, jotka eivät varmastikaan työllisty suoraan ja heti avoimille työmarkkinoille vaan tarvitsevat tuettua työtä välityömarkkinoilla jatkossakin. Tästä yhteiskunnassa on vuosikymmenten kokemus ja tilanne ei sen suhteen ole muuttunut. On totta, että osatyökykyisiä tullaan tarvitsemaan kipeästi työmarkkinoille, mutta kannustimet ovat tiukempaa rajaamista parempi keino. Palkkatukea ei saa vähentää vaan päinvastoin lisätä sen joustavuutta tuloksellisuuden saavuttamiseksi.

Työllistämme tällä hetkellä merkittävän määrän (satoja) pitkäaikaistyöttömiä, jotka saavat meillä osaavaa ammattitaitovalmennusta ja työhönvalmennusta. Oikea -aikaisesti käytettynä on palkkatukityö on tärkeä ponnahdus kohti työelämää. Oikea työpaikka pitkän työttömyyden jälkeen tuetussa työympäristössä nostaa itsetuntoa ja tukee taloudellisesti. Pitkän työttömyyden jälkeen avointen työmarkkinoiden vaateet monesti pelottavat asiakasta. Palkkatuen kautta voimme pehmentää tätä nivelvaihetta. Jos tämä mahdollisuus otetaan välityömarkkinatoimijoilta pois, niin sillä on kuntataloudelle, välityömarkkinatoimijoille ja ennen kaikkea ihmiselle suuri negatiivinen merkitys. Jos välityömarkkinatoimijat eivät enää saisi 100% palkkatukea aikaisempaan tapaan, heiltä viedään pois sopimusmuoto, joka mahdollistaa aidon työhönvalmennuksen. Jos 100% palkkatukea ei

enää saa, moni pitkäaikaistyötön, joka tarvitsee valmennusta työllistyäkseen avoimille työmarkkinoille jää kotiin ja tämä vaikuttaa välillisesti esim. erityissairaanhoidon kustannuksiin. Jos 100% palkkatuki viedään välityömarkkinatoimijoilta pois, se vaikuttaa monella myös Suomen kiertotaloustoimintaan, jota moni välityömarkkinatoimija toteuttaa merkittävässä määrin. Ehdotetun muutoksen myötä tehdään välityömarkkinatoimijoiden toiminta jo muutenkin haasteellisessa toimintaympäristömuutostilanteessa miltei mahdottomaksi. Jos lakiuudistus toteutuu, haluamme kysyä, miten pitkäaikaistyöttömyys jatkossa hoidetaan kuntoon ja kuinka aktivoidaan ja motivoidaan asiakkaat työelämään ja sosiaalisesti vahvemmiksi, jos tuettu työsuhteinen valmennusmuoto jää pois tai vähenee merkittävästi? Lain tavoitteena on tarkoitus edistää vaikeimmin työllistyvien työllistymistä, mutta käytännössä palkkatukiuudistus heikentää vaikeasti työllistyvien työllistymistä edes välityömarkkinoille.

Kääriäinen Erno
Tukeva-säätiö sr